

Møteinnkalling

Utvalg: **Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre**
Møtested: Telefon
Dato: 29.09.2017
Tidspunkt: 12:45

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 755 47981. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
AU 9/2017	Godkjenning av innkalling/ protokoll		2003/577
AU 10/2017	Søknad om dispensasjon - Motorferdsel - Láhko, Saltfjellet-Svartisen og Junkerdal nasjonalpark - Lavtflyging og landing med helikopter i forbindelse med "Operasjon Muskedunder" - NRK v/Tom Edvindsen		2017/5437

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyret	10/2017	29.09.2017

Søknad om dispensasjon - Motorferdsel - Láhko, Saltfjellet-Svartisen og Junkerdal nasjonalpark samt Gåsvatnan landskapsvernområde - Lavtflyging og landing med helikopter i forbindelse med innspilling av "Operasjon Muskedunder" - NRK v/Tom Edvindsen

Forslag til vedtak

Midtre Nordland nasjonalparkstyret gir NRK v. Tom Edvindsen dispensasjon til lavtflyging med helikopter i Saltfjellet-Svartisen og Junkerdal nasjonalpark samt Gåsvatnan landskapsvernområde. Dispensasjon gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 for Saltfjellet-Svartisen og Gåsvatnan landskapsvernområde, og verneforskriftens § 4 for Junkerdal nasjonalpark.

Det gis ikke dispensasjon for lavtflyging i Láhko nasjonalpark da slik flyging strider med verneformålet.

Midtre Nordland nasjonalparkstyret gir NRK v. Tom Edvindsen dispensasjon til å lande på fem angitte punkter i Saltfjellet-Svartisen og Junkerdal nasjonalpark. Dispensasjon gis med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Dispensasjonene gis med følgende vilkår:

- Dispensasjonene er gyldig i to dager i tidsrommet 2. – 6. oktober 2017.
- Dispensasjonene gjelder for ett militært og ett sivilt helikopter.
- Under lavtflyging over Gåsvatnan landskapsvernområde skal kun sivilt helikopter benyttes. Dette for å begrense støy og forstyrrelser.
- I Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Junkerdal nasjonalpark skal det militære helikopteret fly 300 meter over bakken så langt det lar seg gjøre mellom landingsplassene for begrense støy og forstyrrelser.

Bakgrunn

Sekretariatsleder for Midtre Nordland nasjonalparkstyre mottok i epost datert 30. august informasjon fra Tom Edvindsen i NRK om at de skal spille inn en dokumentar om «Operasjon Muskedunder». De ønsker å filme sabotasjeaksjonen i Glomfjord og fluktruta fra Fykan – Svenskegrensa med helikopter. Helst håper de å få filmet alt fra luften i løpet av én dag, men avhengig av vær og vind kan det bli nødvendig å bruke to dager.

Flygingen skal skje på følgende måte: Sivilt helikopter (filmhelikopter) flyr først og filmer landskapet. Dette helikopteret lander mens et militært helikopter setter ut soldatene. Filmhelikopteret letter mens det militære holder seg i bakgrunn. Soldatene går et par minutter mens de blir filma, deretter blir de plukket opp av militærhelikopteret og blir fløyet til neste punkt hvor prosessen gjentas.

I eposten av 30. august fremkommer det ikke hvor de ønsker å lande. De viser til at de ønsker å spille inn 15 punkter totalt, samt lavtflyging langs hele fluktruta. Det ble fra administrasjonens side etterspurt mer nøyaktig informasjon om hvor de ønsket å lande, og hvor de ønsker å fly. Helikopterruta ble ettersendt samme dag, men de ønsket å gjennomføre en rekognosering av hele ruta til fots før de bestemte seg for landingsplasser. Det er Granlunds fluktrute fra Glomfjord via Fykan, Gråttådalen, Tverrådalen, Stolpen (Beiarn), Pothus, Balvatnet, Skaitidalen og Argaladdalen som skal filmes.

Landingsplassene ble oversendt til sekretariatet i epost datert 14. september. Samme dag som Midtre Nordland nasjonalparkstyre var på befaring i forkant av styremøtet 15. september. Tom Edvindsen har oversendt et skjema mdl 13 landingsplasser, hvorav to ligger i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og tre ligger i Junkerdal nasjonalpark. Se vedlagt kart.

Historien om Operasjon Muskedunder:

I september 1942 var Glomfjord Kraftverk arena for sabotasjeaksjonen Operasjon Muskedunder (Glomfjordraidet). Det var Herman Görings Luftwaffe som skulle ha aluminiumet som ble produsert i Glomfjord. Dette hadde Hitler bestemt en måned etter invasjonen av Norge. Den årlige produksjonen skulle også økes betraktelig; fra 30.000 tonn per år i 1940 til 180.000 tonn i 1944. Glomfjord var ett av satsingsområdene.

Tolv kommandosoldater fra England, Canada og Norge ble satt i land fra en fransk ubåt, «Junon» i Bjærangsfjorden. De to norske var korporalene Sverre Granlund fra Bodø og Erling Djupdræt fra Bergen. Begge fikk sin trening i Kompani Linge i England.

Soldatene tok seg over fjellet og utførte en sabotasjeaksjon mot Glomfjord Kraftverks turbinhall og rørgate. Etter aksjonen oppgav okkupasjonsmakten utbyggingen av aluminiumsverket i Glomfjord. Av gruppen på tolv sabotører ble hele åtte tatt av tyskerne like etter aksjonen.

Erling Magnus Djupdræt og Sverre Granlund. Granlund berget seg, og det er hans flukt fra Glomfjord som skal filmes i dette prosjektet, mens Djupdræt døde 24. september etter å ha blitt såret av en tysk bajonett i Fykan-hytta. En bauta over aksjonen ble avduket ved kraftstasjonen i 1995.

Verneforskrift for Láhko nasjonalpark

Láhko nasjonalpark ble fastsatt ved kongelig resolusjon 14. desember 2012. Formålet med Láhko nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- geologiske landskapsformasjoner herunder det største sammenhengende areal av alpin karst i Norge med tilhørende grotter
- variasjonsbredden av naturtyper, med viktige lokaliteter av kalksjøer, herunder kransalgesjøer med et nasjonalt kjerneområde for kransalger – arter og genetisk mangfold, inkludert et svært rikt planteliv med en rekke truede og nær truede arter, herunder viktige utpostlokaliteter av de truede fjellplantene grønlandsstarr og nordlig tinderublom, samt de truede kransalgeartene kanadaglattkrans og gråkrans.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnet.

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmangfold eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

7.3 Støy

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly, motordrevet isbor o.l. er forbudt.

Det er ingen unntakshjemmel i § 3 til å åpne opp for omsøkte flyging. Verneforskriftens § 4 åpner opp for generelle unntakshjemler jfr. Naturmangfoldloven § 48.

Verneforskrift for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ble fastsatt ved kongelig resolusjon 8. september 1989. Formålet med nasjonalparken er:

- å bevare et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde med dets plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og verdifull.

- i tillegg skal nasjonalparken sammen med Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat bidra å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.
- å gi allmennheten muligheten til naturopplevelse i området.

Vernebestemmelser

- 4.1. Motorferdsel til lands og til vanns, herunder landing og lavtflyving med luftfartøy er forbudt. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

Det er ingen unntakshjemmel i kap IV Vernebestemmelser til å åpne opp for omsøkte flyging. En dispensasjon må i dette tilfellet gis etter naturmangfoldloven § 48.

Verneforskrift for Gåsvatnan landskapsvernområde

Gåsvatnan landskapsvernområde ble fastsatt ved kongelig resolusjon 8. september 1989. Formålet med Gåsvatnan landskapsvernområde er å bevare et egenartet og vakkert naturlandskap, herunder

- Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv
- de botanisk meget rike områdene i Kvitberget og Skjevlfjell

I tillegg skal landskapsvernområdet sammen med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Saltfjellet landskapsvernområde og Storlia naturreservat bidra til å bevare et sammenhengende naturområde, som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

Vernebestemmelser:

7. Motorferdsel til lands og til vanns, herunder landing med luftfartøy og lavtflyging er ikke tillatt. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

Det er ingen unntakshjemmel i forskriften for Gåsvatnan landskapsvernområde. En dispensasjon må gis etter naturmangfoldloven § 48.

Verneforskrift for Junkerdal nasjonalpark

Junkerdal nasjonalpark ble fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 9. januar 2004. Formålet med Junkerdal nasjonalpark er:

- å bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster og kulturminner. Spesielt viktig er det unike plantelivet.
- å stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Vernebestemmelser:

- 6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel er forbudt på land og vatn, og i lufta under 300 meter.

7.3 Støy

- a. Unødvendig støy er forbudt, så som bruk av motordrevet: modellfly, modellbåt, isbor o.l.

Det er ingen unntakshjemmel i forskriften for Junkerdal nasjonalpark. En dispensasjon må gis etter verneforskriftens § 4 / naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldloven:

§ 48. *Dispensasjon fra vernevedtak:*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

§ 7. *Prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12*

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

Vurdering:

Ingen av verneforskriftene har hjemler som åpner opp for denne typen flyging. Lavtflyging med helikopter og landing må derfor vurderes etter naturmangfoldloven § 48 eller § 4 for Láhko nasjonalpark. Det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. De to sistnevnte kommer ikke til anvendelse her.

All flyging vil skje i en periode på året med liten menneskelig aktivitet i fjellet og en tid hvor verneverdiene ikke er spesielt sårbare. Dette er et stort TV-prosjekt som involverer mange etater. Forsvaret har stilt Forsvarets spesialstyrker, Sjøforsvaret med egen ubåt og Heimevernet i Sør-Salten og Saltfjellet til disposisjon. Nordlandsmuseet er tungt inne med informasjon og materialer som er samlet inn etter aksjonen. NRK har satt opp et stort apparat for å filme/produsere dokumentaren. Det er beklagelig at søknaden kom inn såpass seint, men fra administrasjonen sin side det ønskelig å få den behandlet før NRK skal starte med opptakene fra lufta. Produksjonen vil foregå selv

uten Midtre Nordland nasjonalparkstyrets tillatelse, de må da lande på andre plasser og de må fly over 300 meter over bakken over nasjonalparkene. Det vil uansett bli mye aktivitet tett opp mot de tre nasjonalparkene, selv om man skulle gå for et negativt vedtak. Denne innspillinga vurderes til å skape liten presedensvirkning, da det er svært sjeldent at NRK ønsker å spille inn totimers lange dokumentarfilmer innenfor våre nasjonalparker. Historien i og rundt denne operasjonen er unik og er muligens den mest spesielle hendelsen under 2. verdenskrig i denne regionen. Lavtflyging over området vil dessuten gi en positiv eksponering av landskapet som våre nasjonalparker omgis i.

Láhko nasjonalpark er den eneste av de tre nasjonalparkene hvor uforstyrret opplevelse av naturen er spesifisert i verneformålet. Flyging med helikopter strider i så måte med formålet og forutsetningene for å bruke § 4 i verneforskrifta er ikke oppfylt.

I Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er ikke forstyrrelser presisert i verneformålet, men nasjonalparken skal gi allmennheten muligheter til naturopplevelser i området. Her vil ikke lavtflyging med helikopter direkte påvirke verneformålet negativt. I Saltfjellet er det lagt opp til to landinger; ved Stolpen og øverst i Tverrådalen/Skogfjellet. I naturbasen er det kartlagt moselyng, bleikmyrklegg, rypestarr og snømyrull på Skogfjellet og fjellkvein, rypestarr, blankstarr og fjellbunke ved Stolpen. Dette er arter som tåler landing av helikopter såpass seint på året. Det er ikke registrert noen samiske kulturminner i Askeladden. Omsøkte flyging og landing påvirker ikke verneverdier nevneverdig, og strider heller ikke direkte mot formålet. Det er lang avstand mellom de to punktene som skal filmes. Tiltaket vil derfor raskt være over for de brukerne som eventuelt er ute i nasjonalparken i forbindelse med for eksempel elgjakt og rypejakt. Det vil være positivt å annonsere om tiltaket i forkant.

Gåsvatnan landskapsvernområde har ikke friluftsliv/stillhet som en del av sitt verneformål, men forskriften forbyr lavtflyging. Helikopterruta det legges opp til går så vidt innenfor landskapsvernområdet i sørøst, og det er ikke søkt om landing i dette området. En dispensasjon etter § 48 vil verken påvirke verneverdiene nevneverdig eller stride mot verneformål. Det er likevel ingen grunn til at begge helikoptrene skal fly lavt over verneområdet. Det settes vilkår om at kun det sivile helikopteret kan benyttes.

Det er kanskje Junkerdal nasjonalpark som vil få de største negative konsekvensene ved den omsøkte flyginga. Her er det omsøkt tre landingsplasser; ved Balvatnet, Hedningvolden og Argladdalen ved svenskegrensa, samt en fjerde som ligger like utenfor nasjonalparken på Storfjellet mellom Vassbotn og Evenesdal. Verneformålet til Junkerdal nasjonalpark sier at nasjonalparken skal stimulere til opplevelse av natur og landskap med få eller ingen inngrep gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv. I forvaltningsplanen er det et overordnet mål om at motorferdsel skal holdes på et minimum, og at nasjonalparken skal være en kilde for stillhet og naturopplevelser. Det er spor etter en gammel teltboplass på Hedningvolden. Dette ligger noen hundre meter sør for aktuelt ladningssted. Det er ikke registrert noen sårbare arter på noen av de tre landingsstedene. Landing vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Selv om parken skal stimulere til opplevelse av natur og landskap uten inngrep vil tiltaket ha en såpass kort varighet og vil foregå i områder på en tid av året hvor det blir lite eksponert for folk.

Vurdering etter naturmangfoldlovens § 8-12

Det foreligger mye kunnskap om både naturverdier i områdene og påvirkningen omsøkte tiltak vil ha på disse. Førre-var-prinsippet kommer ikke til anvendelse. Det foregår en del helikopterflyging i forbindelse med naturoppsyn, reindrift og drift av foreningshytter i de aktuelle områdene, men ingen av disse har noe stort omfang slik at

økosystemets samlede belastning blir for stort. Tiltakshaver skal dekke kostnader ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet. Det er vanskelig å se andre teknikker og driftsmetoder som kunne vært brukt til dette formålet.

Konklusjon

Det innstilles på tillatelse til NRK v. Tom Edvindsen til lavtflyging i Saltfjellet-Svartisen og Junkerdal nasjonalpark samt Gåsvatnan landskapsvernområde. Det gis også tillatelse til å lande i Saltfjellet-Svartisen og Junkerdal nasjonalpark.

Det innstilles på avslag til å gjennomføre lavtflyging i Láhko nasjonalpark da slik flyging strider med verneformålet.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

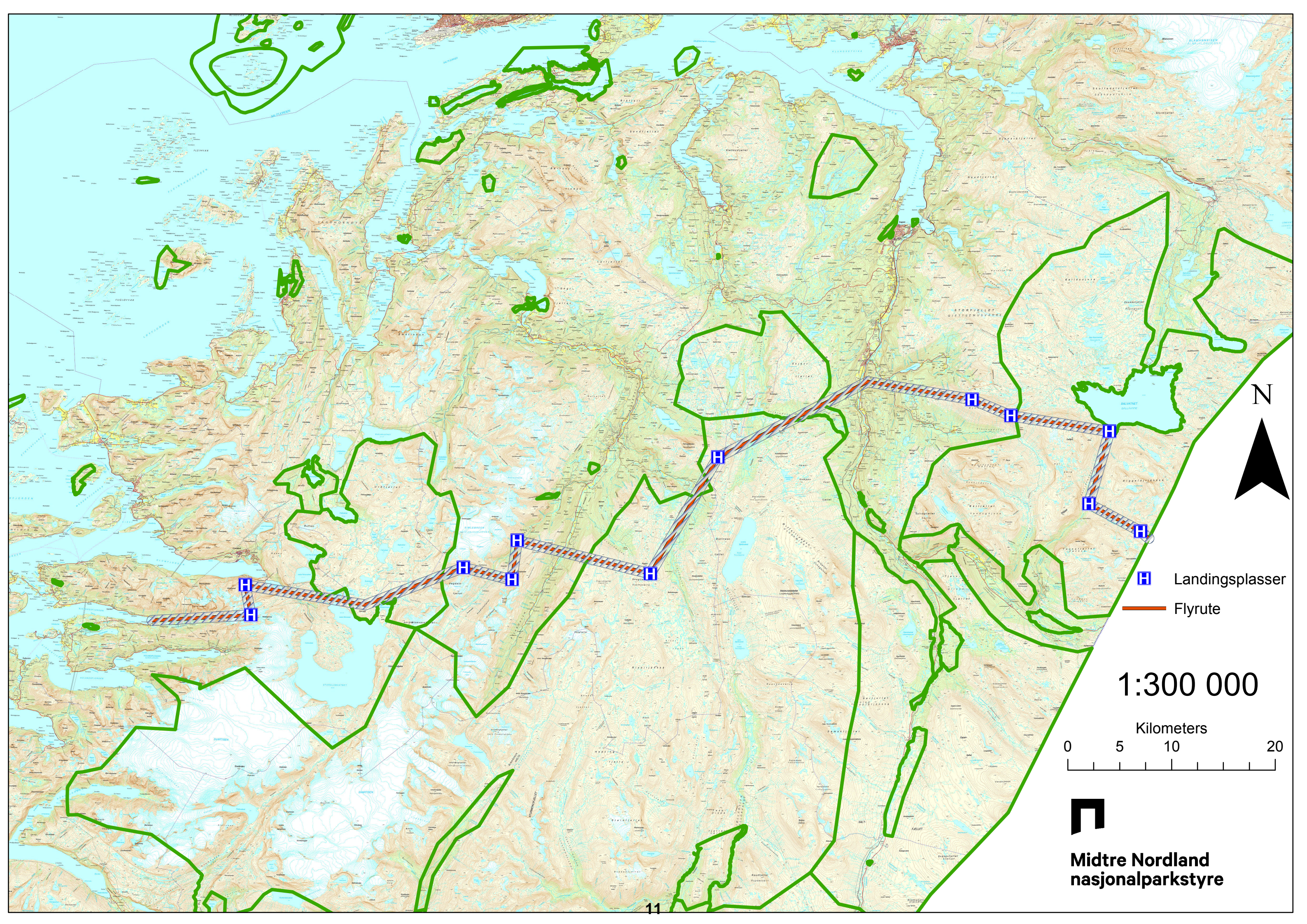
Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

Verneforskrifter for:

- Láhko nasjonalpark
- Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark
- Junkerdal nasjonalpark
- Gåsvatnan landskapsvernområde

Naturmangfoldloven

Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter – Miljødirektoratet Veileder M106-2014

N

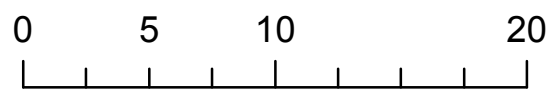

 Landingsplasser

 Flyrute

1:300 000

Kilometers

Midtre Nordland
nasjonalparkstyre